

**Velkommen som
praktisk personale
i folkehøgskolen**

Velkommen som praktisk personale i folkehøgskolen!

-Det beste året i mitt liv, sier mange elever begeistret etter å ha gått et år på folkehøgskole. Nå har du valgt å arbeide i dette flotte og spesielle skoleslaget. Velkommen i verdens frieste skoleslag! Som ny i driftspersonalet kan vi garantere deg travle, spennende og givende dager i lag med flott ungdom og hyggelige og kompetente kolleger.

Stortinget setter også pris på folkehøgskolen. Derfor er det vedtatt en egen lov om folkehøgskoler. I den står det at formålet med folkehøgskolene er å fremme allmenndanning og folkeopplysning.

Folkehøgskoleloven gir hver skole stor frihet i hvordan den skal drive. Derfor er folkehøgskolene forskjellige. Loven sier også at den enkelte skole selv bestemmer sitt verdigrunnlag. Skolen du nå jobber på har altså et verdigrunnlag dere jobber ut i fra. Spør gjerne etter det på din skole.

Denne lille brosjyren forteller litt generelt om folkehøgskolen som skoleslag til deg som nyansatt, hva enten det er på kontoret, på kjøkkenet, på internatet eller som vaktmester.

Et moderne skoleslag

Det er 79 folkehøgskoler i Norge. Her går det til sammen ca 7000 elever hvert år. I tillegg har en del skoler kortere kurs.

Den første folkehøgskolen i Norge startet for mer enn 150 år siden (Sagatun ved Hamar i 1864). Siden da har folkehøgskolen vært viktig for mange ungdommer over hele landet, og gjerne noen fra utlandet også. Grunnen til det er at den danske skolemann, forfatter og prest N.F.S. Grundtvig på 1800-tallet klarte å inspirere mange til å lage folkehøgskole - en skole for livet (uten eksamen). Han sa ikke nøyaktig hvordan dette skulle gjøres. Alle har måttet lage sin folkehøgskole for sin tid. Skoleslaget har derfor hele tiden klart å fornye sitt fagtilbud og måten man driver på.

Folkehøgskolen ligner ikke vanlig skole. En viktig forskjell er at elevene bor på skolen.

Sammen skal ungdommene finne ut av å leve og bo sammen på internatet. Det kan av og til by på spesielle utfordringer. For eksempel har ikke alle lært å rydde og vaske og holde orden på tingene sine. Vi vet også at mange unge ikke alltid har hatt det så greit hjemme eller på skolen, noe som de kan ha med seg til hverdagene på folkehøgskolen.

Men alle elevene ønsker å være på skolen, ønsker å utvikle seg som menneske, og å lære nye ting. Samtidig vil de naturligvis ha det gøy sammen med sine medlever.

Som praktisk personale vil det hjelpe deg i jobben å være klar over dette.

Å bli til noen

I folkehøgskolen utdannes ikke elevene til et yrke. Men de finner ofte ut hva de skal bli senere. De utvider sin horisont og øker sin allmenndannelse. Det gjør de gjennom fagene, fellesskapet, de gode opplevelsene og samtalene over det de opplever på skolen. Vi sier ofte at i folkehøgskolen blir ikke elevene til *noe* men til *noen*. Man blir for eksempel ikke sykepleier ved å gå på folkehøgskole. Men de kan bli en bedre

sykepleier når de tar videre utdanning etter folkehøgskolen.

Folkehøgskolen har fokus på de menneskelige verdiene, som det å være nysgjerrig, medansvar, toleranse, solidaritet og tillit. Disse verdiene bygger på at vi alle er deltakere i samfunnet, at vi er sammen om å skape gode vilkår for våre liv uten for eksempel å ødelegge naturen. Mange finner meningen med sitt liv gjennom året på folkehøgskolen.

Å være våken i et fellesskap

-Vi skal ikke fylle et kar men tenne en ild, som varer livet ut, sier en som har arbeidet mange år i folkehøgskolen (inspirert av Aristoteles). Folkehøgskolen har som mål at elevene utvikler håp, glede og mot til å leve sitt eget, selvstendige liv. Målet for danningen er at man tenker selv og er aktiv og deltar i samfunnet, lokalt, i Norge og kanskje ute i verden ellers.

For å få til dette må elevene lære å se, å være våkne. Og denne læringen skjer i fellesskapet på skolen, hvor elevene møter et personale som sammen med dem tar ansvar for fellesskapet.

I folkehøgskolen vil du derfor oppleve en veldig praktisk og lite «skoleaktig» måte å jobbe på i fagene og i samværet ellers.

Pedagogisk frihet

Mange spør seg hvordan kan ungdommen lære noe på en skole uten karakterer, eksamener og et fastlagt pensum. I folkehøgskolen satses vi på ungdommens egen motivasjon, på deres interesser og behov. Det krever at vi har tid og er fleksible. Frihet fra karakterer og eksamen er derfor noen av de viktigste rammene i folkehøgskolen. De gir tid til at den enkelte eleven kan finne ut hvem hun eller han er. De er fri til å hente fram egne meninger og prøve disse i samtaler med medelever alle ansatte. Vi vet at elevene lærer når de selv har lyst, og ikke fordi andre bestemmer hva de skal lære.

Det betyr ikke at elevene ikke jobber. Du vil fort se at elevene ofte er veldig opptatt av det de holder på med, i fagene eller når de for eksempel forbereder seg til en elevkveld eller en morgensamling. (Dagen på en folkehøgskole starter ofte med en felles morgensamling for elever og personale. De fleste

skoler har også elevkvelder, der elevgrupper etter tur har ansvar for underholdningen på lørdagskvelden eller en annen kveld).

Folkehøgskolene er altså et helhetlig læringssted der det å leve og lære sammen er like viktige deler. Derfor bor elevene sammen på internat. De ulike læringsarenaene som klasserommet, studieturer, spisesalen, internatet, program-/elevkvelder osv., skal bidra til å utvikle både personlige og eksistensielle, faglige, sosiale og demokratiske sider ved eleven. Derfor er dagen ikke slutt kl 15 på en folkehøgskole. Ofte heller ikke for deg som ansatt.

Som ansatt er det forventet og ønsket at du bidrar på din måte inn i denne helheten som en folkehøgskole er.

Råd til deg som nyansatt

Som ny kan det være veldig mye å sette seg inn i veldig fort. Derfor tillater vi oss på side 6 og 7 å komme med noen tips og råd fra kolleger som har vært i skoleslaget en stund til deg som nyansatt som praktisk personale ved folkehøgskolen.

Folkehøgskoleforbundet arbeider for deg og folkehøgskolen

Folkehøgskolen er de menneskene som jobber her: du og jeg og våre kolleger rundt om på skolene. Folkehøgskolene bygger også på ideen og tradisjonen, og formelt på lov og forskrift. Selv om vi gjør en stor og viktig innsats hvert eneste år, er vi ikke flere skoler og ansatte i folkehøgskolen enn at vi er avhengige av å stå sammen i et interessefellesskap.

Folkehøgskoleforbundet er idé-, interesse og fagorganisasjon for deg som ansatt i norsk folkehøgskole. Folkehøgskoleforbundet arbeider for ideene til den frilynte folkehøgskolen og skal arbeide for folkehøgskolens plass i det norske samfunnet. Samtidig arbeider Folkehøgskoleforbundet kontinuerlig overfor myndighetene for så gode rammevilkår for skolene som mulig.

Om du jobber på kjøkkenet, kontoret, internatet eller som vaktmester (praktisk personale), eller som lærere, inspektør eller rektor, arbeider Folkehøgskoleforbundet hele tiden for medlemmenes interesser og inngår avtaler om lønns- og arbeidsforhold.

Samtidig driver vi det viktige felles skoleutviklingsarbeidet og opplysningsvirksomhet.

Landsmøtet i 2013 på Agder folkehøgskole vedtok at Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for en fri og aktuell folkehøgskole, basert på et menneskesyn, samfunnssyn og skolesyn (se idé- og prinsippprogram, www.folkehøgskoleforbundet.no).

Hvert år går mer enn 10 % av et ungdomskull på folkehøgskole. Det er et ikke ubetydelig kulturelt og demokratisk vitamintilskudd inn i det norske samfunn. Vi – dine kolleger både på skolen og i skoleslaget - er glade for og stolte av at du har valgt å jobbe sammen med oss i folkehøgskolen. Så, kjære kollega, velkommen i verdens viktigste skoleslag!

Med ønske om givende dager – mellom idé og hverdag!

*Hilsen fra dine kolleger på skolen og andre folkehøgskoler
Styret i Folkehøgskoleforbundet*

Noen tips og råd til deg som er nyansatt som driftspersonale

fra kolleger som har vært med en stund

Så heldig jeg er som får jobbe på en folkehøgskole, tenker mange av oss som har vært i folkehøgskolen i en årrekke! Velkommen inn skal du også være!

Her vil du få møte elever i et skoleslag som gis muligheter til å arbeide med noe som virkelig interesserer dem, som gleder dem, som utvikler dem og ikke minst: som kanskje gjør mange av dem mer positive til det å lære.

Og du får muligheten til å bidra – du kan le og gråte, synge, danse og løpe (om kapp), reise på turer, holde morgensamlinger, ha tilsynsvakt – samtidig som du gjør dine oppgaver på kjøkken, på kontor, som renholder eller som vaktmester.

Vi i den praktiske delen av personalet kan altså tilby elevene noe mer enn det å gjøre den praktiske delen av jobben vår, som selvfølgelig er veldig viktig, men som ikke trenger å være det eneste vi konsentrerer oss om. Ikke minst er det viktig at vi kan bli en samtalepartner, en venn, og dermed også få en venn. Selv om vi har viktige praktiske arbeidsoppgaver å utføre, får vi også anledning til å utvide dette feltet ved å være tilgjengelig for elevene når de skulle trenge en å snakke med. Kanskje elevene har lyst til å gjøre et praktisk arbeid sammen med deg, mens dere prater?

Aktivitet: En oppfatning kan være at et folkehøgskoleår skal være et slags friår. Ikke helt uriktig det, hvis man forstår dette som muligheten til å konsentrere seg om det en virkelig har lyst til å gjøre, og at en kan få drive med det nesten hele tiden! Sånn sett blir et «friår» i folkehøgskolen på ingen måte noe hvileår! Snarere tvert om! Kan hende har det i et travelt videregående skoleliv vært deilig og nødvendig at læreren av og til har gitt elevene fri en time, eller avsluttet timen før tiden. Slik er det nettopp ikke i folkehøgskolen! Elevene vil ha mest mulig av den aktiviteten de har valgt seg! De blir nesten ustoppelige! Mye å gjøre, er omkvedet! Gjerne om ettermiddagen og kvelden også! Et folkehøgskoleår er altså et år med fordypning og engasjement i aktiviteter elevene selv har valgt seg.

«Det kan jeg gjøre»-holdning. Du kommer til å oppleve at det dukker opp mange forskjellige oppgaver som ikke har med akkurat ditt arbeidsfelt å gjøre. Ta på deg de oppgavene som dukker opp, grill pølser, dekk bord, les dikt, kjør til og fra, vær med å arrangere aktiviteter, still opp på elevkvelder og arrangementer, rydd, legg frem saker i møter osv. En «Ja, det kan jeg gjøre»-holdning til det meste er viktig, og berikende for både deg selv og alle rundt deg!

Lær navn! Det er ofte fort gjort å lære navnene på dine kollegaer, men lær deg også navnene på elevene.

Skoleutvikling. Som folkehøgskoleansatt kan du faktisk få være med på å skape skolens framtid! Så lenge man holder seg innenfor lover og forskrifter står skolene fritt til å skape handlingsrommet sitt selv! Strukturen er svært ofte flatere enn i andre skoleslag, noe som gjør alle bidrag viktig!

Ideologi. Det finnes ikke en egen folkehøgskolelærerutdanning, ei heller noen utdanning for andre yrkesgrupper knyttet til skoleslaget. Desto viktigere er det selv å søke kunnskap om folkehøgskolen. Spør ledelse, kolleger og folkehøgskoleorganisasjonene om temaet. Det finnes også aktuell litteratur og møter du kan være med på.

Fleksibilitet. På en folkehøgskole er vi mange ulike yrkesgrupper. Lærerne har delt opp sin arbeidstid i to hovedbolker: pedagogisk arbeid og sosialpedagogisk arbeid. De arbeider i helger, om ettermiddagen og om kvelden, i tillegg til undervisning på dagtid. De har en arbeidsuke langt over en normalarbeidsuke på 37,5 timer. Tiden utover normalarbeidstiden avspaseres om sommeren. For praktisk personale vil arbeidstiden variere ut fra arbeidsoppgavene. Uavhengig av arbeidstid og stillingsstørrelse anbefaler vi

deg å ta del i det som skjer i skolesamfunnet så langt det lar seg gjøre, på elevkvelder, turer, middager og på arrangementer hvor elever og personale er sammen. Det vil være ulike løsninger for hvordan slik deltagelse godtgjøres, men det gir uansett jobben en utvidet mening og et rikere innhold. Prøv deg fram og finn ut hva som passer for deg!

Framsnakking. Framsnakk kollegaene dine!

Spør! Ta kontakt! Hvis ting er vanskelig, hvis det er noe du lurer på eller reagerer på – spør og ta kontakt med andre kolleger, med ledelse, eller med folkehøgskoleorganisasjonen sentralt.

Lykke til!

Besøksadresse: Øvre Vollgate 13, 0158 Oslo
Postadresse: Postboks 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf 22 47 43 00 Faks 22 47 43 01
E-post: fhf@folkehogskole.no
Web: www.folkehogskoleforbundet.no

